

VOX URBIS

DE LITTERIS ET BONIS ARTIBUS COMMENTARIUS

BIS IN MENSE PRODIT

Pretium annuae subnotationis, *ante solvendum*, est: in Italia Libellarum 10;
ubique extra Italiam Lib. 15; M. 12; Sch. 12; Doll. 3; Rubl. 6; Flor. 7½.

Inscriptiones et omne genus indicationes pretio aequissimo referuntur, quod est in extremis commentarii paginis
Lib. 0.50 pro unoquoque centimetro quadrato

Cuncta mittantur ad ARISTIDEM LEONORI equitem, commentarii VOX URBIS possessorem et administratorem

ROMA — Via Alessandrina, 87 — ROMA

Subnotatio fieri potest:

IN RUSSIA

Apud GUSTAVUM ET WOLF

VARSAVIAE POLONIAE
Rokowka Przemyska, 15

IN ANGLIA

Apud BURNS AND OATES

LONDON W.
28, Orchard Street.

**IN CIVITATIBUS FOEDERATIS
AMERICAEE SEPTEMTR.**

Apud FRIDERICUM POSTET

S. Sedis Apost. et S. Rituum Congr. Typogr.
NEW YORK CINCINNATI
52, Barclay Street. 430, Main Street.

IN GERMANIA

Apud FRIDERICUM POSTET

S. Sedis Apost. et S. Rituum Congr. Typogr.
BATHONIAE IN SAVARIA

IN CANADA

Apud LIBRARIUM GRANGER FRERES

MONTREAL
1090, Rue Notre-Dame.

RERUM INDEX

DE PHILOSOPHIAE USU IN OMNI STUDIO HUMANITATIS	P. Angelini.
DE LATINA ELOQUENTIA IN ARCHIGYMNASIO TAURINENSI	Subalpinus.
ARABES QUINAM ET QUANDO?	D. Lascaris.
FRATrum DELLA ROBBIA OPERA SELECTISSIMA DUO	Laelius.
CAELESTIA	M. Lani.
NUPERA IN INSULA CRETA EFFOSIONES	G. P.
FABULAE SELECTAE FONTANII A IOANNE BAPT. GIRAUD LATINE REDDITAE	Fr. Xav. Reuss.
DE SIKENSIIUM THEATRO NOTITIAE	A. Costaggini.
HORAE SUBSECIVAE. BLATERO-TACITURNUS	E. de Azevedo.
QUAESTIONES INTER SOCIOS PROPOSITAE. De quibusdam animalium vo- cibus apud Latinos et Itales	H. A. Strong.
ANNALES	Propoplicola.
PUBLICI PER ORBEM COETUS LEGIBUS FERENDIS	Scriba.
AENIGMATA	C. Lodoix.

In secunda operculi pagina:

PROSPECTUS NOVAE SUBNOTATIONIS COMM. VOX URBIS A KAL. IULIIS
AD EXPLETUM ANNUM MCMII.

In tertia operculi pagina:

PER ORBEM Forfex.
VARIA: Domus ex amiantho. - Ioci P. d. V.

ROMAE

EX OFFICINA PACIS, PH. CUGGIANI

35, Via della Pace

M CMII

Ciapponi Franciscus et Soc.

OFFICINA

ANAGLYPTIS, GEMMIS CONCHISQUE CAELANDIS

PRAESERTIM IN REDDENDIS FIGURIS

PHOTOGRAPHICE EXPRESSIS

TEMPERANTIA IN PRETIO — DILIGENTIA IN OPERE

ROMAE — VIA SISTINA, 129 — ROMAE

 IBER (vulgo "ALBUM")
praecipua Urbis referens, pulchritudine insignis atque, commentarii *Vox Urbis* moderatore iubente, expresse conflatus, apud eundem commentarii administratorem, ROMAE, VIA ALESSANDRINA, 87, ven. lib. 1.50.

VOX URBIS

DE LITTERIS ET BONIS ARTIBUS COMMENTARIUS

ROMAE — Via Alessandrina, 87

**PROSPECTUS NOVAE SUBNOTATIONIS
A KAL. IULIIS USQUE AD EXPLETUM ANNUM MCMII.**

(Vid. in secunda operculi pagina).

FIGURAE URBIS ROMAE

ARTE PHOTOGRAPHICA EXPRESSAE

COLLECTIONES VARIAE ET NUMERO ET PRETIO

Venunt apud comm. VOX URBIS Administratorem.

URBIS E IANICULO MONTE PROSPECTUS

(m. 1.10 X 0.24)

qui sociis commentarii VOX URBIS dono datus est,

venit singillatim L. 2.50

apud comm. VOX URBIS Administratorem.

SI QUIS PLURA REQUISIVERIT HUIUS PROSPECTUS EXEMPLARIA

EA MINORI ACCIPIET PRETIO.

Sociis qui in Nordica America versantur vehementer commendamus quod a Sodalibus Carmelitis novissime institutum est ac regitur

COLLEGIUM SANCTI CYRILLI

ad liberalem eandemque Christianam et nostrae aetati aptam institutionem iuvenibus comparandam.

Prospectus studiorum et regularum, quae collegium moderantur, petatur ab ipsius Collegii Presidente, 6413 Star Avenue (Woodlawno) — Chicago, Illinois.

LE LAUDI LATINE IL CANTICO DEL SOLE

DI

S. FRANCESCO D'ASSISI

S. Maria degli Angeli, presso Assisi, tip. della Porziuncola, 1897

Hoc libello praeter venustam praefatiunculam a Paulo Sabatier, viro rei longe peritissimo, conscriptam, continentur laudes latinae cum interpretatione italica, Canticum Solis, necnon illa Speculi perfectionis capita, quae Cantici originem exponunt, aliaeque permulta. Libellum, quem proxime alii subsequenter ad parvam Bibliothecam Franciscanam comparandam, Iulius Salvadori, litteris tradendis doctor egregius, maxima edidit cura. Romae apud commentarii *Vox Urbis* Administratorem venit L. 0.50, in pauperum levamen.

PHILIPPUS VITI Eques MARMORARIUS

ROMAE - Via Alessandrina N. 51, 52 - ROMAE

Affabre sculpsit quae sunt ad simulacra, altaria, sacella, aediculas, uti patet ex operibus erectis aut reffectis in Basilica Lateranensi, Liberiana, Laurentiana extra muros, Transtiberina, Eudoxiana, etc.

VOX URBIS

DE LITTERIS ET BONIS ARTIBUS COMMENTARIUS

PRETIUM SUBNOTATIONIS:

In Italia: Lib. 10 — Ubique extra Italiam:
Lib. 15, M. 12, Sch. 12, Doll. 3, Rubl. 6, Flor. 7 1/2.

BIS IN MENSE PRODIT

POSSESSOR ET ADMINISTRATOR:

ARISTIDES LEONORI, eques.
ROMAE - Via Alessandrina, 87.

DE PHILOSOPHIAE USU

IN OMNI STUDIO HUMANITATIS.

COGITANTIBUS nobis in tanto humanitatis splendore quem cursum teneat aut quem ad portum philosophia videatur appellere, occurrit rerum testis historia docetque, mediam illam, quae inter veterem et novam intercessit aetatem, iamdiu fluxisse; hominum studia, relictis investigationibus, quae aut obscuriores haberentur aut vacuae, ad ea quae in usu vitae continentur, esse conversa; christianae sapientiae, unde propria effloruit humanitas atque doctrina, suffecta libera iudicia, nulla lege religionis adstricta. Tanta autem perturbationis causae profecto exstiterunt complures. Nam et novae gentium litterae effecere, ut, quae antea artes ac disciplinae fere ambitu religionis continerentur, sensim liberiores sibi facerent viam; et romana res diu iacens, pontificia dignitate Avenionem translata, saepe ansam perduellibus praebebat excitandi speciem pristinae libertatis atque reipublicae. Accessit teterrimum illud, iam inde ab initio Urbani VI pontificatu discidium, quo principum arbitria exerceri coepta sunt in eam sedem, cuius fastigium potentissimus quisque pronus antea suspexerat. Mox imprimendarum litterarum inventa ratio, novae orbis exploratae plagae, longe lateque tentata itinera doctrinae patrimonium commune effecerunt. Tum vero disceptari de omnibus, omnia ad trutinam revocari, complures a catholica fide desciscere, suo quisque Marte sentire. Nuperimi autem civitatum agitantes in rem suam facile passi sunt in fide religionis atque philosophia nutare hominum mentes et opinionum illuvie quodammodo absorberi. Eoque deducta res est, ut iam plerique minoris habendam philosophiam existiment, quae minutas dialecticae conclusionunculas abstrusasque disputationes sectetur. At vos, qui legitis, ne pigeat, ex me audire, omnis humanitatis fundamentum esse sapientiam, et loca esse in philosophia gravissima, ad quae oporteat, non pacatum animum evolventis historiam, sed nervos viresque decertantis afferre.

Omnis hominum cultus, sive humanitas, fere artibus et disciplinis continetur. Iam artium principium ac fundamentum esse sapientiam, id demonstrare supervacaneum ac puerile existimarem, nisi essent qui putarent, philosophiam esse quasi patrimonium alicui familiae perpetuo relictum, aut quasi pallium, cuius induendi iam ad paucos homines barbato pertineat; artem vero nihil esse aliud nisi formam quamdam, quae nihil habeat cum philosophia coniunctum, tamquam caelo delapsum Numae regis ancile, cuius ad similitudinem excudi cetera possint

et solemnioribus diebus a collegiis sacerdotum deferri. Haec qui existimet, is profecto miretur litteratos homines de philosophia interdum disputare. Et tamen indubium est, non omnes quidem philosophos callere litteras, sed vere litteratum dici posse neminem, quin sit idem philosophus. Qua in re merito Stuartus Millius adfirmat, in latinis dictionibus singulis, totidem philosophiae praecepta contineri; de Aristotele autem dixere alii, eius rhetoricam nihil denique esse aliud quam sermonem de anima. Atque hic praetereo sapientium praestantissimos, qui pari ferme litterarum laude floruerunt, ut Socrates, cuius eloquentia ita animos audientium retinebat, ut publice accusaretur, quod maleficiis pelliceret adolescentes; ut Pericles, quem in *Phaedro* Platonis hoc praestitisse ceteris dicit oratoribus Socrates, quod is Anaxagorae fuerit auditor; ut Plato, cuius scribendi genere nihil magis atticum, nihil suavius; ut Aristoteles, qui, quum motus esset Isocratis gloria, docere coepit adolescentes dicere et prudentiam cum eloquentia coniungere, ita ut visi fuerint deinceps veri oratores, non ex rhetorum officinis, sed ex Academiae spatiis exstitisse. Hos, inquam, praetereo nec plura persequar in re notissima. At num existimemus, non dicam Homerum, qui, ut cecinit Flaccus:

... quid sit pulchrum, quid turpe, quid utile, quid non
Planus ac melius Chrysoippo et Crantore dicit,

non Demosthenem, cuius ex epistulis intelligi licet, quam frequens fuerit Platonis auditor, non Tullium, qui philosophiae quasi civitatem latinam dedit, non Lucretium, non Vergilium, non, quem modo memoravimus Flacum optime praestantem quod praeceperat: « scribendi recte sapere est et principium et fons »; sed Phydiam, Polyeletum, Zeuxin, subtilissimo sapientium iudicio caruisse? Quod si ab his artibus, quae ad otium et voluptatem datae sunt, ad maiora studia deveniamus, nonne imperatores ac rerum publicarum principes, nonne iurisconsulti ac magistratus, nonne mathematici ac physici ex philosophia, tamquam ex omnium doctrinarum palaestra profecti sunt? quid ipsa denique domestica, quid civilis societas sine philosophia esse potuisset?

— Sed haec trita sunt ac pervulgata, pudetque magis rhetorum voces referre, quam cum philosophis disceptare. — At quibuscum? Cum iisne, qui nihil cognosci, nihil percipi, nihil sciri posse contendunt; qui angustos sensus, imbecillos animos, breviter curricula vitae dicunt et in profundo veritatem esse demersam; opinionibus et institutis omnia teneri, nihil veritati relinqui? Non est nobis profecto cum istis parata contentio, neque ea nobis philosophia probatur, quae lucem eripiat et noctem

quamdam rebus offundat. Quid ergo? Iisne adstipulabimur, qui ad unius auctoritatem quum se contulerint, de rebus incognitis tamquam pythagorei iudicant, et ad quaecumque sunt disciplinam quasi tempestate delati, ad eam tamquam ad saxum adhaerescunt? Ne istorum quidem constantia ita nobis arridet, ut patrocinium auctoritatis temere suscipiamus. Contra quos igitur stare oportebit armatos? — Contra neminem, inquit: mos enim defendendi certas quasdam et constitutas disciplinas, sive scholas philosophorum, iamdiu exulavit. Quare nihil causae esse dicunt, cur contentiones concertationesque in disceptando fiant. Digladiantur licet cum mortuis qui sua tempora minime norunt: verberent crebris ictibus auras qui ante tenentur adstricti, quam quid sit optimum iudicare potuerunt; qui certis quibusdam destinatisque sententiis quasi addicti et consecrati ea necessitate constringuntur, ut etiam quae non probare soleant, ea cogantur constantiae causa defendere, eademque semper quasi dictata decantare, neque a commentariolis suis discedere: qui sua solum legunt, sua amant, ceteros causa incognita condemnant; homines sine arte, sine littera, insultantes in omnia, sine acumine ullo, sine auctoritate, sine lepore; quos a praedicata opinione nullius unquam oratio aut docti aut indocti movebit. Addunt, nostris temporibus philosophiam non seorsim incedere, sed aetiori quodam foedere cum ceteris disciplinis esse coniunctam, ita ut ne tironum quidem scripta aliquo numero habeantur, nisi metaphysicam quamdam subtilitatem aut non mediocrem rerum usum ex varia eruditione praeseferant; quod contra olim fieri soleret, quum verba exquisita ad sonum aucupari et argumenta e locis quibusdam oratoriis, veluti e thesauris depromere doceremur, unde scripta prodirent quasi papavere aut sesamo aspersa. Quin etiam eam philosophiae partem quae est quaerendi ac disserendi, quae λογική dicitur, ita nostram plane videri, ut, quae olim a magnis philosophiae magistris gravius tractarentur et fusius, modo in scholis primordiorum tradantur, eaque pueris elementa propositionis enucleantibus primo statim initio cognita sint atque communia, quibus propterea Tullii verba possint aptari: « Cum minime videbamur, tum maxime philosophabamur ». In dialectica autem illa vetere nullam vim existimant esse nec ad melius vivendum, nec ad commodius disserendum: captiosam et vacuam esse formam disputandi; esse denique nihil aliud quam rhetoricam philosophorum. Devocandam e caelo esse philosophiam et in urbibus atque in domibus collocandam, ut iam non « nubes et inania captet », sed de vita homi-

AD MAGIS MAGISQUE
"VOX URBIS," COMMENTARII PROPAGATIONEM AUGENDAM
NOVA INDICTA EST SUBNOTATIO

A KALENDIS IULIIS USQUE AD EXPLETUM ANNUM MCMII
(NUM. XIII-XXIV).

UT ACCEDERE OMNES POSSINT

SUBNOTATIONIS PRETIUM CONSTITUTUM EST:

IN CANADA	IN GERMANIA	IN CIVITATIBUS FOEDERATIS	IN ANGLIA	IN RUSSIA
Libel. 2,50	Mar. 2	Sch. 2	Rubl. 1	Cor. 2½

RECUR INDEX

Qui insolita, gratuita paene, huius con-
sociationis ratione frui volunt, nulla inter-
posita mora, nomen suum cum pretio recto tramite
mittant ad

ARISTIDEM LEONORI EQUITEM

COMMENTARII "VOX URBIS," POSSESSOREM ET ADMINISTRATOREM,

ROMAM, via Alessandrina 87.

Namque Principes illi legibus ad temporum rationem exactis, civium incolumitati, artium et commerciorum incremento continenter advigilando, optimarum disciplinarum studiis rectius ordinatis, postremo bellica laude civilem prudentiam cumulando, mirum quantum rempublicam in dies florentiorem fecerunt, omniumque voluntatem sibi conciliarunt.

Mihi vero, cogitanti quibusnam casibus apud nos fuerit iactata eloquentiae latinae disciplina, inest desiderium breviter narrare de viris, qui patrum potissimum memoria, in hoc nostro athenaeo in litteris latinis tradendis, ingenii praestantia et eloquentiae luminibus primas retulerunt.

Res quidem incredibilis omnibus videbitur, spatium centum circiter annorum duos praesertim doctores floruisse, qui Subalpinos eloquentiam latinam docuissent, Carolum Boucheronum et Thomam Vallaurium.

SUBALPINUS.

ARABES

QUINAM ET QUANDO?

Equis eredit elucubrationi huic meae, quae tamque ea est, inscriptum fuisse, immo repperit, quo designaretur, titulum, postquam penitus ad finem usque rem deduxi? Ac tamen hoc illi contigit. Quum enim Sacras Litteras volutarem, in quartum incidi Esdrae librum, haec decimotertio sub numero habentem, et inde ingruentia in orbem terrarum damna et calamitates non obscure indicantem: « Ecce, — ait Esdra Sacerdos, — ecce visio horribilis, et facies eius ab Oriente. Et exient (exibunt) nationes draconum Arabum in curribus multis, et, sicut flatus, eorum numerus feretur super terram, ut iam timeant et trepidant omnes, qui illos audient. Carmonii (1) insanientes in ira, et exient ut apri de sylva, et advenient in virtute magna, et constabunt in pugnam, et vastabunt portionem terrae Assyriorum. Et post haec supervalescent dracones, nativitatibus suae memores, et convertent se conspirantes in virtute magna ad persequendos eos. Isti turbabuntur, et silebunt in virtute illorum, et convertent pedes suos in fugam... Ecce nubes ab oriente et septemtrione usque ad meridianum, et facies earum horrida valde, plena irae et procellae... Et exaltabuntur nubes magnae et validae, plenae irae et procellae, et sidus, ut exterreat omnem terram, et inhabitantes eam, et infundent super omnem locum altum et eminentem sidus terribile, ignem, et grandinem, et romphaeas volantes, et aquas multas... »; idest novos populos novasque gentes iuxta allegoriam Prophetis in usu: « Aquae, quas vidisti... populi sunt, et gentes, et linguae » (2).

Iamque, ista legens, erumpentes inde recordabar Saracenorum catervas, Mahumetis legibus, hortationibus actas, et Asiam, Africam, Europamque, praeter Galliam, Italiam, Germa-

niam, Poloniam et ulteriora borealium regionum, saeculo vix uno, post Christum a septimo, subiicientes, incendiis, caede, internecione desolantes. Perspiciebam Turcas Ismaelitarum horum, Saracenorum, Agarenorum occupantes imperium ferocius, atrociusque furiantes; quinimo et ipsum ferme videbam belli novum genus, abdicatis arcibus, telis et gladiis, conversumque in arma, quae postea inventa sunt, effundentia desuper omnem locum altum et eminentem pilas ferreas refertas pyrogranis, unde sidus illud igne, et grandine plumbea et ferrea, et romphaeis volantibus, nempe lammis intortis « la mitraille », terribile. Considerabam haec, et mirabar; et mens mea vehebatur in antiqua illa gentium Ismaelitarum, quum res Arabum coepit institui.

Quandonam? Historiam simul et prophetiam recitabone, quam Agar fugienti domum Abrahami Angelus recitavit: « Multiplicabo semen tuum, et non numerabitur praeter multitudinem... Concepisti, et paries filium, vocabisque nomen eius Ismael... Hic erit ferus homo, manus eius contra omnes, et manus omnium contra eum, et e regione universorum fratrum suorum figet tabernacula » (1)? Ismael autem potentissimus sagittarius factus est, deditque ei mater Agar uxorem Aegyptiam. Apud scriptores est hunc duodecim habuisse ex coniuge filios, ex quibus duodecim tribus Arabum gloriantur prodiisse, quaeque adhuc supersunt. Hae autem Arabiae regionem integram, quanta ab Hevila ad Sur porrigitur, occuparunt, et habent nunc, latius fortasse, praeter eos, qui transmigrarunt, victicia contribulatum suorum arma sequuti.

Ceterum Ismael, quoniam de ipso verba fecimus, una cum Isaac morienti Abrahamo patri suo adstitit, extulitque in cavernam Ephron patrum cadaver. Coram suis omnibus filiis mortuus est centum ac triginta septem annos natus. Quum igitur Agar Aegyptia esset, et, quamvis in servitutem abstracta, non humilis conditione, cultu et origine, quandoquidem ad regis viri Abrahami thalamum Sara hanc ipsa deduxerit; quum et Aegyptia uxor Ismaelis pariter esset; quum magnum nomen Abrahami ubique illuc haberetur, prout in sacris chartis cuique patet; quum denique Aegyptus eo tempore maxime floreret opibus, cultu, humanitate, divitiis, minime mirandum est si Ismaelis progenies, Aegyptiacis imbuta moribus, disciplinis, exemplis, talem se gesserit, qualem matrem populum et esse, et congregari, et coalescere circum videret. Hinc urbes exstructae, hinc aedificia, templa, monumenta, arces, artes, industriae et oppida illi fuerunt, qualia novum decebant populum, quem grandia fata in venturas vocabant aetates, grandia progenitoris nomina alebant, et ingenio valebat suo, et indole sagacissima utebatur in solo ubere, cui nihil a campis ad montes, ab irriguis agris ad squallentes arena solitudines, a sylvis et nemoribus ad patentia late prata deesse videbatur. Quae quidem omnia probat Arabum lingua, quae inter principes habenda est, tum quia millies centena hominum circiter millia (100,000,000) nunc illa utuntur, tum quia vocum quantitate, copia, suavitate fortassis parem non habeat.

Si enim Gesenio credamus, octoginta voces habet synonyma, quibus mel enunciet; ad exprimendum serpentem ducentis idem significantibus verbis utitur; quingentis vocabulis leonem exprimit; camelum et gladium mille vocibus indicat, et quatuor vocabulorum millibus uti potest ad significandum animi taedium, aegritudinem, enram, infelicitatem.

Vel Mahomethis ante saeculum insigni litterarum cultu Arabes fruebantur; quod facile visu est, si *Moallakak*, si poetarum Arabum historiam ab Almanqur exaratam percontemur. Qui plura noscere cupiat, hunc ad lexica Chalecan, Doreid et Makrizi delegamus; viginti post hos voluminibus commentatam historiam et « anthologiam » arabicam legat; tum Fara-bium, tum Seraggeddinum, tum Kazvinium quaerat, et in hisce postremis apud Arabes Plinius et Humboldtios esse reperiet. Diodorus Siculus nobis auctor est, in historica sua bibliotheca, Arabes olim proprios habuisse reges, veluti principes et dynastas, qui singulis Lacumoniis, quasi Hetrusco more, imperitarent, communia vero Arabicae reipublicae negotia simul uno coetu diiudicarent. Erat igitur veluti regum foederatio et societas, qua publicas res, prouti Hebraei, prouti Italiae populi, simul una tenebantur.

Iob ille Hussita, igitur, de quo Moyses refert, « vir simplex, rectus ac timens Deum et recedens a malo », amici eius Eliphaz Themanites, Balaad Suchites, et Sophar Naamathites totidem habendi sunt reges, qui, in maximis, uti Iob, opibus constituti, sapientia non minus, quam domesticis rebus fruebantur secundis. Idque nobis grave testimonium est tum de cultu illo gentis, tum de humanitate, tum denique de traditionibus circa religionem et Deum, quae in Abrahami domo servatae, per Ismael et Agar in Arabum civitatem defluerant.

Et quoniam in hisce sumus, non praetermittam Moysen, in Aegyptia regia a filia Pharaonis, nempe Sesostridis illius celeberrimi, educatum et quasi habitum fratrem Menephtae regis, quo imperante fuit exodus Hebraeorum, pariterque fratrem habitum Ramessis Danai fratris Menephtae, qui magna cum multitudine tum Aegyptiorum rebellantium, tum Hebraeorum quot in Aegypto, cum Moyse non abeuntes, restiterant, ubi enim bonum ibi patria, tum denique Indorum obsidum, quos a primoribus populi Sesostris olim debellator abstraxerat, in Graeciam se contulit, Pelasgos inde, Tyrrenos nempe, depulsurus, ut sibi suisque faceret locum, non praetermittam, dico, Moysen uxorem sibi duxisse Sephoram Iethri, summi sacerdotis, et fortasse, ut mos tunc erat, regis Madianitarum, filiam.

Triplex autem Arabia; immensa haec enim Asiae peninsula, quae Maris Rubri, Persici sinus, et Oceani Indi alluitur undis, trifariam dividitur, et nomine Petrae, Desertae, atque Felicis distinguitur. Prima ad meridiem Palaestinae est, et a Petra urbe principe nominatur, quam Idumaei meridiani et Amalecites incolebant; altera, quae inter Euphratem et montes Galaad, Ituraeos Orientales, Nabathaeos, Cedarrenos et affines reliquos continebat; tertia, quae uberrima solo erat, apud primam et alteram et mare limites habebat, prorsus a Palaestinis

(1) An, vel non longius abundante voce, Carmonii nuncupati sunt, qui apud plerosque Carmonii, Carismanii appellati fuerunt? Quos quidem a regione Turkestan profectos Europa Turcas dicere maluit, quam Carmonios, aut Carismanios, aut Carismanios nominare.

(2) *Apocal.*, c. XVII, v. 15. Cfr. *Daniel.*, c. VII.

(1) *Genesis*, cap. XVI et XXI.

num quaerat de iisque omnibus, quae spectent ad bene beateque vivendum. Hanc Romanorum fuisse sapientiam, quam vita magis quam litteris persequuti sunt. Id sibi Persium voluisse, quum caneret, corruptis iam civium studiis:

*Gratum est quod patriae civem populoque dedisti
Si facis ut patriae sit idoneus, utilis agris,
Utilis et bellorum et pacis rebus agendis.*

Haec tamen, aut similia, dicuntur magnifice magis quam vere. Quas in sententias multa quidem afferri possent, nisi spatii angustiae impedirent. Nonnulla tamen attingam breviter. Equidem non diffitear aetati nostrae feliciter contigisse, ut de innumerabilis studiorum atque omnium humanitatis bonorum ipsa posset fere gratulari. Neque esset fortasse magna inter nos et aetatem rerum studiosos dissensio, nisi, ut loquar, et firmamentum divideret aquae ab aqua. Etiam quia illi caelestia ab se omnino segregant praedilectasque fontes omnium bonorum in corpore esse, nos vero pleraque ad futurae vitae immortalitatem referamus, necesse est, pro diversitate finis, studia esse diversa. Sed, quaecumque aetatem nostrae aetatis consuetudo est, primum quis eos coegit a summis studiis actibus oculorum deflectere, in quibus investigandis inextinguibilis quidam inest voluptas? Utilitatem, si dicunt, quid est in vita tantopere quaerendum, quam qui sit hominis finis, quid exordium, quid ultimum, quo sint omnia bene vivendi rectaque facienda consilia referenda? At vero in habebitur sapiens, qui aut quid proficiatur, aut quo perveniendum sit, nescit? Super haec autem habere errantem et vagam, non stabilem certamque sententiam, ut plane abhorret a sapientia plurimum. Nihil enim tam grave tamque praecellens dicitur, in summo errore necesse est hominem, atque in maxima rerum confusione versari, cuius perambulatione vitae sequitur et magna confusio. Nobis igitur aliorum investigantibus non est haec, cum motus, sed de rebus summis, quae ad vitam referantur de ipsa quoque vita docendum. Quod si cui haec leviora videntur, id certe insipidi non poterit commendationem disputandi maxime tunc esse et ad sententiam indicium et ad veritatem detegendam. Nemo enim ex lapidibus confecti elici lignum videmus? In ipsa Graecia primum, deinde apud nos, philosophia tanto in honore nunquam fuit, nisi doctissimorum contentioni- bus disputationibusque viguisset. Quamobrem minime amantur illi, qui istam, nescio quam indolentiam philosophandi magnopere laudant, ex qua vixit, ne ceterae disciplinae ipsaque litterae, haud speranda damna patiantur.

Quod vero artem continent, quae ad legitime conclusionem pertinet, haud quaeram praefecto, istam causam fecit, cur ipsam post studia de anima tradendam curaverint. Scio quidem solitos dicere, eam inde sumere initium, ubi desinit altera, quae in scholis psychologia dicitur, quod vis cogitandi prius in homine, quam in se ipsa consideranda sit. Verum ne de loco magis solliciti simus, quam de re, illud mihi vere videor posse affirmare, conclusiones sive collectiones magno quidem usui esse omnibus disciplinis, in quibus argumentatio sit per inductionem tractanda; in quibus autem per ratiocinationem procedit, qua-

ut inquit Tullius, a rebus perceptis ad ea quae non percipiuntur adducimur, in iis omnino esse necessariam. Huc pertinent ii, qui mathematici vocantur, huc qui indubia quaedam principia ab auctoritate petunt, ut qui in legum et iuris, aut in rerum divinarum studio versantur. Atque hinc facile intelligitur, cur aristotelica haec forma conclusionum iis aetatibus multo magis vigerit, quibus auctoritati plurimum tribueretur.

Videant igitur ii positissimum, qui sacris disciplinis addiscendis sese accingunt, quanti philosophia facienda sit. Qui ne forte putent, idem sibi esse negotium cum ceteris, illud maxime persuasum habeant, multa a philosophis esse petenda in ipso limine investigationis rerum divinarum. Quid enim sive de Deo, sive de homine disputetur, nisi ante constiterit natura ipsa tacite iudicante, et Deum esse, et eius mente atque ratione non modo mundum administrari, sed hominum vitae consuli ac provideri; horum vero animos ab omni concretione mortali segregatos interire non posse; tum etiam nihil impedire quominus et quaedam Dei nutu fiant, quae naturae vires excedant, et multa possint divinitus revelari, quae nos humi stratos omnino lateant? Itaque qui de rebus divinis, ipsius Dei testimonio, sapientissime scripsit Thomas, idem ante princeps existit philosophorum, edito potissimum libro contra gentes. Ceterae autem eius doctrinae partes atque omnia membra tum denique noscuntur, cum primae illae quaestiones, ratione duce, explicantur; est enim admirabilis quaedam continuatio seriesque rerum, ut alia ex alia nexa et omnes inter se aptae colligataeque videantur. Sic Fides atque philosophia se mutuo amplectuntur,

alterius sic

Altera poscit operam res et convocat amice.

Ex quibus facile intelligitur, remoto Ecclesiae magisterio, vix ullam haberi philosophiam. Neque enim hominis arbitrio aut eorum, quicumque se philosophos profitentur, permitti res gravissimae possunt, nec ius est cuiquam, ne summae quidem potestati, praeter Ecclesiam, in re tanti negotii, certum aut studiorum rationem aut doctrinam imponere. Quamobrem, quae in rerum conditione versantur, haud ita dolendum, forte etiam laetandum existimo, quod qui studiis regendis publice praesunt, a philosophia fere manus abstinant. Quod enim de doctrina religionis factum est, ut quum lege iuberetur, interdum in iudeos magistros offenderet, idem facile posset philosophiae accidere; quae quidem vel ipsa, qui longe a nobis diversa sentiunt, patuit absurditas. Haud ita multis ante annis, in confione gallica, civis eius reipublice facile princeps (1) affirmare non dubitavit, sibi quidem Spinozae sententias valde probari; nunquam tamen passurum eo uti doctore adolescentes; quin etiam, si quis illum magistratus expelleret, huic se magistratui gratiam habiturum suffragio. In Ecclesiam igitur, tamquam inter domesticos parietes, se iam sapientia recipiat, omnesque qui rei magnitudinem animo complectuntur, eo impensiores philosophiae dent operam, quo carior illis Ecclesiae gloria ac dignitas esse debet.

P. ANGELINI.

(1) THIERS, *Chambre des députés*: séance du 23 Février 1850.

DE LATINA ELOQUENTIA IN ARCHIGYMNASIO TAURINENSIS.

SUBALPINORUM gens, quae, saevientibus bellis, serius omnino in litterarum concursu, cum ceteris Italis advenisse visa est, vel ab anno MCCCCXII, suffragante Martino V P.M. sub duce Allobrogico Ludovico ab Acaia, archigymnasium obtinuit, in quo, adhibitis exteris doctoribus, iuventus ad humanitatem effingetur. At, nostri homines, propulsandis exterorum periculis unice intenti, militaria potius studia, quam mansuetiores musas colere cogebantur. Verum, cum primum maiores nostri singulari ac prope divina virtute Emmanuelis Philiberti a tot calamitatibus emergerunt, incredibile dictu est quantum expectata Subalpinorum indoles eluxerit, quamque expeditus ad omnem elegantiam cursus iis patuerit, ut homines ipsi in castrensi disciplina enutriti, inter aequales vel in levioribus litteris excellerent.

Nec propterea tristissimis illis temporibus desiderabantur poetarum cantus, qui principum nostrum aulas et beatiorum hominum convivium hilararent. Et iuvat in mentem revocare in primis huc venisse veluti in tutissimum portum, Torquatum Tassum, magna exercitum fortuna, ut iram principis fugeret, et animis multorum fessis laborum quietem procuraret.

In aula enim ducis Caroli Emmanuelis multi poetae, et ipse princeps identidem carmina haud inelegantia e peno suo promebat, ut non modo bellica virtute, sed in nobili quoque ingeniorum certamine claresceret.

Nec nobilissimae artes negligebantur, quae in naturae imitatione et pulchri studio vernantur. Quod si optima artes invectae mox deleverunt, nemo sane aut gentis vitio dandum arbitrabitur, aut homines nostros a liberalibus studiis absurdos praedicabit, si modo rationem temporum aut acerbissimos casus teneat, qui universam civitatem deinceps labefactarunt.

At ne quid Subalpinorum religioni periculi ex litteris adesset, praesertim ex proximorum haereticorum commercio, qui illa aetate omnia apud Gallos, Helvetios, et apud nos doctrinam veneno contaminabant, ex consilio Principum Allobrogum vestigiis, Emmanuelis Philiberti instantiis, per ducentos ferme annos politiorum litterarum latinarum disciplina ab Taurinensi athenaeo exulare iussa, tenebris circumfusa in infecunda solitudine paene delitescere visa est.

Quam quidem rem aegrius ferebant homines latinis litteris eruditi; autumantes hinc, quasi ex impuro servitutis fonte, latinae eloquentiae interitum apud nos fluxisse.

Hanc enim provinciam, litteras latinas invenibus tradendi, totam demandari voluerunt viris religiosis, qui in primis cavebant ut fidem sustinerent et tuerentur.

Iuvat ad hanc rem in medium referre ipsa verba I. B. Girardii, clarissimi illius aetatis viri: « Princeps ille, (Emmanuel Philibertus) qui oratoriam ac poeticam facultatem profiteretur, in Academia sua habere constituit nomen, quod satis esse censuerit, Iesuitas, nescio quos, suo in Collegio, hoc muneris cum puellis ac infantibus obire ».

Nihil vero sanctius eorum cordi erat, nihilque carius contingere poterat quam religionem ab omni quaque vel leviori contagione praeservare.

astronomis pariter modo traduntur. Nam sive solis fulgore gloriosa niteret in caelo, sive umbris obeita nigresceret, astrum iners, demortuum iam inde, vitaeque omni germinante penitus destitutum narrabatur, in quo vicissitudine perpetua quatuordecim dies totidemque noctes terrestres horrendo calore aestuantes cum quatuordecim diebus totidemque noctibus nostris glaciali frigore rigentibus alternarentur. Non aquas, non aërem, vegetans nullum, vitae nullum indicium telescopiis muniti astronomorum oculi in luna reperiabant. Alpes altissimae, abyssus profundae, praeruptae rupes in caelum nudae minantes, voragine hiantes immane apparebant, et quae « mare solitudinis », « oceanus serenitatis », et huiusmodi in ea appellabantur, moerenti respicientium desiderio potius adscribenda, quam veritati rerum erant, qui haec nuncupabant ea lege, qua

nititur in vetitum semper, cupimusque negata.

Memini ultimo vicennio delapsi saeculi me legisse in astronomico libro nonnullas ibi mutationes fuisse animadversas, quibus de habitatoribus in luna - de Selenitis - adstrueretur suspicio. Fama sunt enim quaedam illic interceptae albicantia spatia olim rotunda, quae in quadrum postea crevissent, et lineas, albicantes et ipsas, quae aggerum viarumque in modum inter illa spatia producerentur. Rati sunt igitur illa esse oppida in urbes mutata, hasce esse vias, quae ad civium commoda incolarumque regionis instruerentur. Hinc, factis in nixam, aliquam in animos praesumptionem ingerebant esse Selenitas; attamen quotidiana difficultas exstabat ex eo, quod nemo sine aqua, sine aëre vivere posset, nisi aliud cogitaretur, id est ibi esse viventes longe a nostrorum corporum structura diversos, quibus nec aër, nec aqua opus esset. Atqui si absque cibo, absque respiratione, absque potu viverent, quid illis necessaria longa itinera, quid stratae viae, quid denique tecta ubi nullae pluviae, nullus ventus, nulla vis, nullus impetus procellarum, contra quae omnia sibi domos et habitacula Selenicolae extruerent?

Hoc in pede res erat, acriter demortuam lunam Schroeter, Maedler, Schmidt, Webb, Neison, Egler sententia, argumentationibus, auctoritate tuentibus, quum rectius facere visum est, si, quae severiori inquisitioni et diligentiori opponerentur crassa terrestri atmosphaera, penitus removerentur. Hinc speculae binae constitutae, altera in insula Iamaica ad Mandeville, altera in Arequipa Peruviana; illa, quadam insulae felicitate purissimo ex aëre, vel minima exiguis telescopiis discernenda praebet, quae maximis in urbe Cambridge nequicquam inquirerentur; haec in Alpibus Andicis constituta, duobus metrorum millibus et quingentis excelsa (statio Harvard appellatur) optime vel singula detegit; nullo siquidem vapore vel fumo aër obfuscatur. Atque geminae hae speculae, Iamaicensis et Peruviana, ista quae sequuntur aedulis observationibus pro certo habenda dederunt.

Plutonica, quam dicunt, vis in luna fervet adhuc. Proculdubio quassationibus horrendis olim haec vulcanica vis lunarem orbem, quantus patet, subvertit. Abrupti montes, hian-

tes profunditates, barathri immanes, crateres, ut aiunt geosophi, talia testantur, nec quisquam, ruderibus coram amplissimis, urbem exstitisse olim, subversam postea concidisse inficiabitur.

Singularis inter lunares vulcanos ille habetur, cui a Linnaeo nomen est, quem Grimaldus astronomus anno MDCLI descripsit, cuius et imaginem retulit, qua notatur profundus nimium, etsi spatio non maximus. Quid? Eundem Schroeter anno MDCCLXXXVIII praebet non profundum, non tenebrosus abyssus hiantes, sed quasi perexiguam superficiem, rotundam, scintillantem, aliquid in medio habentem quod non emineret. Atqui nisi Linnaeanus ille hiatus longe maior, quam nunc apparet, tunc temporis fuisset, debiliore telescopiis, quo prisci illi utebantur, distingui nullimode potuisset.

Sed huius vulcani persequamur historiam. Circa primos annos praeteriti saeculi XIX Lohr-

nis non absimilem. At ubi ignis ibi aqua; alteruter enim ex duobus sine adversario exstare non potest; et pulchre unusquisque de alterutro diceret quod olim de se poeta:

Nec tecum possum vivere, nec sine te.

Aqua immissa et admissa, intima soli strata concipiunt ignes et flagrant, ignium calore aquae, solidae quae prius erant frigore, solvuntur, moventur, adstruuntque nubes et pluvias; fontes et flumina, stagna, lacus, maria conficiunt; per vegetalium membra moventur; per aërem diffunduntur, et magnam atmosphaerae partem constituunt, sine qua vita germinantium omnium et animantium minime exsistet. Itaque, dum diligentius omnia investigantur, in luna compertum est candentes illas in montibus lineas urente sole decrescere, recedente increscere; quae in vallibus enormibus nuda erant visa sunt

Sancti viri Franciscus et Dominicus alter alteri occurrit.

(Fratrum Della Robbia opus photographice expresserunt FR. ALINARI, Florentiae).

mann de Linnaeo scribebat abyssum esse quatuor circiter millibus hiantem diametro passibus, profunditatis immensae. Vides quam sit diversus a Schroeterii sententia! At Maedler septies perscrutatus assidue, sedule, diligentissime, crescentem rictu notavit; nam rictu horrendo non quatuor, sed sex passuum millibus hiebat. Crescit amplitudo una cum annis, et Schmidt, qui imaginem eius octies retulit, diametrum illius dilatat ad septem passuum millia, profunditatem ad metra plus minusve trecenta. Verum hic ipse, qui talia octies de illo dederat anno MDCCCXLIII, anno MDCCCLXVI annunciat prorsus evanuisse, nec amplius exsistere videndus. Porro talis erat. Verum repente paucos post menses astronomo eidem rursus emicuit, at vix quinquaginta passibus ac ducentis patebat; mox, biennii spatio, iterum ad diametrum 1500 passuum crescere pedetentim; postea imminutus est, et nunc vix septingentis, vel octingentis passibus diametro hiebat.

Haec et similia, quae in collibus, conis, vulcani Plutonis observata sunt, ad evidentiam ostendunt et ultra vulcanorum vim lunae inesse, frequentem, potentissimam, et a nostris vulca-

quemdam colorem induere, ubi illae solis ignibus adortae minui coeperunt. Ergo in luna aquae, glacies, nives; ergo vegetalis vita; ergo et animalis. Huc usque nunc; cetera avidi expectamus.

At interea astronomi magnis aucti inventis, quibus aetas haec ultima feliciter potita est, profunda caeli bono alite perscrutantur. Opus circa solem eiusque maculas ultro sumpsere sibi speculae Greenvicianae, Indicae, et quae in insula Mauritio constitutae ad hoc sunt; nec dies sine linea praeterit. Speculae americanae, Yerkes, auctore Georgio E. Hale, aliquid perfectius Greenvicianis ipsis attigerunt, instrumento reperto, quo, uno tantum intercepto solis radio, puta calcii, frequentissimi in sole, ex hoc probatur virtus esse in sole ubique; at longe fortius illic exsistere ubi maculae habentur. Doctus vir Langley, a speculis Smithsoniani athenaei, « bolometrum », instrumentum novum adstruxit, quasi oculum manufactum quemdam, tenuissimo metallico filo constantem, per quem electricus agitur rivus. Apparatus hic ita caloris particeps fit, ut, ne ab ipso calore humanae manus attingentis commoveatur, apposita

divisa; et in hac Sabam reginam et reges tres, qui Magi in Evangelio appellantur, regna credimus obtinuisse.

Reges Arabum, teste Diodoro Siculo, multum saepe profuerunt copiis et opibus proximis distisque regibus ac populis; interdum etiam graviora ab iis pertulere infortunia, prout Xenophon et Herodotus historiae mandarunt. Nam eos Aegyptii, et Persae, et nonnulli ex Asia reges bello vicerunt, quinimo et eadem in eos fortuna usus est Graecus ipse Alexander, cui tamen visa regio ita deliciosa, ita opportuna otio bellisque fuit, ut in ea de sede imperii collocanda secum agitaverit. Haec nobis tradidit Strabonis historia.

Verum, quidquid fuerit, quo tempore, Alexandro demortuo, successores, qui ad ipsum erant, inter se ad rapiendum imperium bellarent, Hierotimus Arabum rex existit. Hircanus Indaeorum rex, cum Solymas oppugnaret, auxilia sibi ab Areta, Arabum rege, rogavit; quem tamen Scaurus, e ducibus Pompeianis unus, ab oppugnatione arcuit; et paulo post Aristobulus Aretam et Hircanum uno proelio fudit. Cum vero Scaurus interea ingressus esset Arabiam, Aretas idem, quingenta persolvens talenta, Romanum a regione dimovit. Antigono inter officia ponente Abolam, succedentem in regnum Aretae, Silens occidit, ut loco eius ipse regnaret. Sed Herodes, qui dicitur magna cum bello adortus hunc esset bellum intererens, quod praedictis publice auxiliaretur in Transiude bacchantibus, Nacebam ducem Arabum ipse in pugna interfecit. Sillem captum morti dedit, et Caesare Octaviano Augusto iubente, Eneum, qui Aretas II appellatus fuit, in regno constituit.

Inde patet Arabes iam ex parte sub Romanorum potestate fuisse; at omnino Traiani tempore subacti Romanis legibus fuerunt et, Palma Syriae praeside occupante regionem, Arabia, in provinciam Romani Imperii redacta, suis moribus, iuribusque valedixit, nec dehinc legibus et more Romano; quod, Eusebio narrante, scimus anno Christi centesimo tertio accidisse.

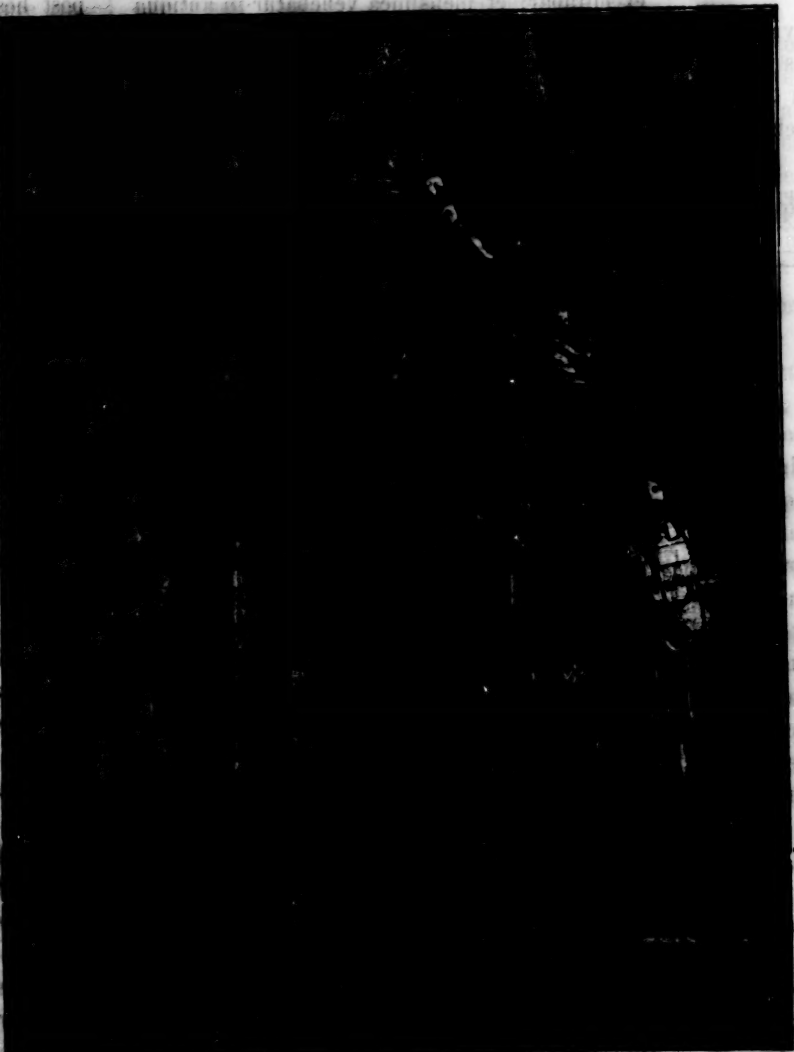
Saepe tamen Arabes insurrexere in Romanos; at Augusti Severus, Macrinus, Aurelianus oppressere rebelles, et regionem in officium pristinum revocarunt. Tales itaque fuerunt usque ad annum DCXXV post Christum, quo Mahometus novam religionem annuncians partim armis, partim suasionem ad sua convertit, ac dum supremus in ipsis princeps et propheta dominatus est, huius nomine et omine manus longe lateque Arabes porrexerunt, et maximam orbis terrarum partem fulmineo velut impetu sibi subegerunt.

At quid modo in hac regione de tot urbibus, templis, et aedificiis superest? Sequenti numero quid reliqui sit, quid superstet adhuc aspiciemus, magna quidem, ut spero, delectatione lectorum, qui tot per saecula iacentia Arabum monumenta et nomina e rudibus, quasi e sepulcris, reviviscere contemplantur.

D. LASCARIS.

*At primum scelorum matrem, quae semper habendo
Plus sitiens patulis rimatur faucibus aurum,
Trudis avaritiam.*

CLAUD. Stilic. laudes, 2.

Custodia Christi Sacramento asservando, quam Fr. Della Robbia effinxere.
(Photographice expresserunt FR. ALINARI, Florentiae).

FRATRUM DELLA ROBBIA

OPERA SELECTISSIMA DUO.

CUSTODIA Christi Sacramento asservando, quam lectoribus nostris subiicimus, a fratribus Della Robbia fictili opere insculpta aetatem suam primo intuitu satis pandet. Sive arcum enim, sive columnas inspexeris,serta illa et ornatus frondium, avium, florumque renovatae artis saeculum, nempe XVI, spectant, quum eiusmodi imagines ex Romanis exemplis iterum imitari placuit. Pariter Romanae ad instar aedis, parvum illud atrium patet, cuius ex loculis hinc inde exorantes angeli eminent, cuius lacunar totidem distinctum trabibus, to-

tidemque rosis mire ornatum renidet, cuius post ostium recondi sacras species oportuit.

Uberrima pariter florumserta circa omne opus, quae angeli, miro stilo efficti, sustinent, atque in summo vas rosarum floridum, viva colorum specie, quasi effluvium odoris effundunt. Maiores angeli tentoria sublevant, ut pateat sacrarii visus; angelici vultus per fornices distributi arident; brevi, totius operis venustas et gratia paene angelica est. Quod si imago, quam damus, demptis coloribus, nimis pallescit, totius rei tamen formam existimare et praegustare, quamvis pallido simulacro, pergratum lectoribus arbitramur.

Idem de altero Robbiano opere sentimus, quod pariter exhibemus. En sancti viri Franciscus et Dominicus alter alteri occurrit, alius alium amplexatur, osculo pacis sese ad invicem consalutant. Contigebant haec in primo illo atque frequentissimo fratrum minorum coetu, quem a storeis placuit appellare. Tentoria enim atque casas innumerabiles paene per Assisinatam suburbium fratres posuerant, ut coetum celebrarent; neque tamen fratres tantum, sed et Umbri cives et peregrini sacerdotes qui conveniebant. Eos inter Dominicus ille Guzmanus recensendus, qui novum ordinem constituerat sacerdotum, ut contra haereseos orbem lustrarent et Christi Evangelium praedicarent.

Ubi primum, narrat historia, Dominicus Francisco occurrit, sanctum esse statim sensit, atque eius ad amplexum laetanti ore et festino pede ascendit. Num occursum hunc arte sua fratres Della Robbia clarius exprimere poterant? Est pax, est fulgor in vultibus, poenitentiae vestigia in ore; intimumque sanctitatis lumen, quasi vivida flamma, affulget. Mira vestium veritas, mira manuum tenuis imago: omne opus pietatem spirat, intuitus ad venerationem facile movet.

LAEIUS.

CAELESTIA.

LEGENTES quae diebus his nostris passim et Ephemerides, et commentarii et diaria de luna ferunt, illa in memoriam redeunt, quibus romanae historiae libros Lucius Florus orditur suos. Ubi enim ad Augusti aetatem pervenit haec habet. «A Caesare Augusto in saeculum nostrum, haud multo minus, anni ducenti, quibus inertia Caesarum quasi consensit imperium atque decoxit; nisi quod sub Traiano principe movet lacertos, et, praeter spem omnium, senectus imperii, quasi reddita iuventute, revirescit». Haec eadem de luna ad nostra usque tempora passim tradita sunt, haec eadem ab

debantur, eratque signum, quo herus, gemmae possessor, agnosceretur. Unum ex hisce sigillis in Haghia Triada repertum est, quo ostenditur Artemides Eoa in monstrum pugna; praeterea plures, e signatis olim cretis, cretae, sigillorum referentibus formam. Stat illic mulier coram lorica quadam, si tamen indumentum non sit; est hic leo unguibus arripiens antilopem; duo sunt alibi aversi praeliantes vultures; alibi cynus est innatus; bellatores alibi duo, beotico instructi clypeo. Postrema haec imago ab annulo necropolis Phaestiae iam emicuerat. Quaeque autem creta praeterea signum, seu characterem praefert litterae alphabeti, vel syllabarii Mycenaei, praehellenici, ceu apparent in tabulis, aliisque monumentis Gnossensibus et Phaestianis. Ita porro cumulantur indicia circa Mycenaeam scripturam; nam quinque iam habentur monumenta lateritia linearis characteris ex Haghia Triada. Quid si emicuerit bilinguis inscriptio? Quae igitur humani cultus et artium fax modo Egyptia, modo Babylonicis regionibus tribuebatur, ecce tot inclarescit nunc argumentis in insula Creta, ut haec vel aemula illarum, vel mater habenda sit, quum nonnihil Evans adstruat, quod probet Cretensem insulam plura communis habere cum regione Pharaonum, nobisque pateat ex repertis haberi virorum hic simulacra Libyeum olentia morem in cincinnis et capitum ornamentis, ore non minus quam ornatu a notis figuris Mycenaeis distincta, ac diversa satis. Eequid scientiae supremae antiquitatis Cretensia ista parabunt?

Supremis hisce diebus ad Haghiam Triadam vas nigrae steatitis Halber invenit, distinctum in medio mirabilibus circum distributis imaginibus. Frusta fracti vasis collecta integrum fere opus dederunt. Elegans opus, mehercule!, cui nihil par plastes Mycenaei hactenus obtulerunt. Celeberrima Vafii cymbia aurea venationum vices pulcherrimas ostendunt colore et arte eximia haud facile superandas; at illic paucae figurae; hic permultae, talesque ut mens recurrat ad Homeri atque Hesiodi carmina, quibus Valeani opus in clypeis Achillis et Hereulis describuntur. Numquid huiusmodi viderat? Hoc anaglyphon quatuor et viginti imagines exhibet referentes redditum gentis, fortasse Cretensis, pars victoria. Dux eminet comato capite, squamea lorica, taeniis vento fluitantibus, palumque manu agit in summo recurvum. Bini bellatores sequuntur octo, mycenaeo more induti, cingulo ad lumbos praecinctorum, galero phrygio pileati, humero tridentem portantes cui sub cuspidibus ascia est, quo fere ritu armati nunc incedunt Novae-Zelandiae populi. Inter hosce tres homines, haud certe similes bellatoribus, nudi capite, fortasse captivi, aperto ore vocitantes; quartus ad eos sistrum agit. Decurio sequitur, manipulum militum alterum agens, et manipulo in medio captivus alter in terram delapsus caput elevat aliquid doloris et precis vultu demonstrans. Quatuor denique sunt milites, acciente eos ultimo manipuli alterius. Mirabile dictu est, tam brevi spatio tot imagines affabre descriptas esse, nitide, splendide, et singulas ita emicare, ut si quaeque unica esset. Quamvis apud Gnossum pyxides e steatite quid simile ferant, hoc Haghae Triadae anaglypton perfectissimum specimen Mycenaeae artis ha-

bendum censetur, et sui generis ferme thesaurus inaeestimabilis.

G. P.

~~~~~

DE SINENSIIUM THEATRO NOTITIAE.

Si *Shu-King* libro, historiam gentis enarranti atque a Confucio philosopho exarato, fides adhibenda est, musicis modis ludere ab antiquissimis usque temporibus periti Sinenses fuerunt. Musices modis, ut apud Graecos, choreae ducebantur, inde nutibus ludere coeptum, tandemque dramata acta sunt. Hodiernum vero theatrorum genus nudum nimis atque rude ita apparet, quasi fuerit primitus constitutum. Scena deest, canentes viri in ultimo loco locantur: qui spectant in gradibus sedent, quibus atrium, theatri locus, praecingitur. Cavea, sive in templo, sive privatis in domibus drama agatur, pauperibus semper nullo pretio patet. Ita fit, ut humiliores etiam cives historiam suae gentis apprimè cognoscant; ea enim in ludo sibi dilectissimo edocentur ita, ut numquam obliviscantur, quod nec nostrae plebi, neque pueris contingit, cum segnius irriter animos demissa per aures quam quae fidelibus oculis subiiciantur. Pleraque enim Sinensium dramata gentis historiam in scenam proferunt, habentque suum singula oppida theatrum, quo migrant certis temporibus actorum histrionumque globi qui fabulas agant, quarum pretium ditiores cives solvunt. Una vel duobus hebdomadis actorum coetus moratur; media quaque die fabula incipit, atque ad primam usque noctem producit. Recitantur pleraque ludentibus ita organis, ut mirum sit tantam actores vociferationem sustinere posse. Fabulas memoriter sciunt; nam a prima pueritia in ludicram artem addiscendam incumbunt, dum maxime memoria pollet. Vestes actorum nobiles atque ornatae; scena nulla, interludia nulla sunt.

Dum agitur drama, oppidani omnes feriantur, atque ipsi vicissim vestibus optimis vestiuntur; matronae in gradibus considentes bellaria ignitosque potas sumunt, licet urbana spectacula, uti plerumque accidit, in aedibus sodalitorum proponantur, quae industriis vel commerciis vacent; quin etiam, si quando lites sint inter sodales, qui iniquo Marte ex iure discedit poenae nomine fabulae expensas sustinet.

Normae quibus scena paratur satis rudes: imperator, qui sellae insidet summa in tabula positae, si cum pari suo in scena stante colloquatur, obsessae urbis praefectus esse censetur, qui cum obsidente duce negotia belli agat; equites censentur esse omnes qui fustem gerant; mulierum partes viri ludunt voce acuta ac muliebribus vestibus induti, ita tamen ut peritisime mulieres imitentur.

Proprium autem id praesertim Sinensium dramatum creditur esse, ut ad mores emendandos maxime personae nitantur, obscaenaque omnia longe vitent; quae si quis scriptor vulgaverit, carcere punitur. Dramatibus enim memorant philosophi Sinarum populum esse erudiendum, qui haud pollet litteris, ut libros legat; quapropter optima semper exempla ut spectantibus proponantur lex est. Longe autem alias quam Indi scriptores, quibus monstra atque prodigia immania passim exponere in scenam placuit,

Sinenses scriptores hominum mores investigant penitus atque exprimunt, et defectus et vitia optime carpunt, ita ut populi ingenium investiganti maximo auxilio eveniant omnia quae in scena quomodocumque offeruntur. Itaque, haud secus atque olim inter Graecos, magnum adhuc inter popularium mores locum spectacula obtinent, neque habentur ullibi publicae aut religiosae feriae cum huiusmodi fabulae non habeantur, nec plerumque privatae solemnitates. Insolitum vero videtur tot e dramatibus Sinensium gentis perpauca hactenus in reliquos Europae sermones esse vulgata, quamquam fabulae pulcherrimae profecto non desunt, ipseque Voltaire eam laudavit ab orphano gentis Chao dictam, quae saeculo XVIII ineunte Gallico idiomate impressa est.

A. COSTAGGINI.

HORAE SUBSECIVAE

BLATERO.

*Este procul, pueri, linguisque animisque favete
Ingenio praestante viri date vocibus aures.
Non olim tam digna Deo, tam magna locuti
Lapsa per Ausonias iactant quot saecula terras
Aurea, non illum Phoebeae aequare sorores
Eloquio valeant, et carmini auctor Apollo.
Non ita montano violentus flumine torrens
Perstrepit, adversasque abrupto vortice sylvas,
Obstantesque trahit lucos, quantum inte fragore
Hinc hominum innumeras condensat et inde catervas.
Vocis ad horrendae sonitum, ruitura videras
Horrendumque gravem mimitari tecta ruinam
Ingenti concussa sono, non impete tanto
Torquetur fulmen, quanto fera verba furore
Fulminat impatiens irae, saepe ore tonanti
Terrificat fontes, poenas quin saepe minatur,
Et sedet, et surgit, pede pulpita pulsat utroque
Nunc manibus plaudit, nunc alta ad sidera vocem
Tollit, et obtutu fixus nunc haeret in uno.
Attonito similis nunc hos, nunc increpat illos;
Insultatque minans, bacchantesque excitat iras.
Saepius ille etiam (dicendi tanta cupido est)
Fortur in absentes, ignotos inde Britannos
Alloquitur Turcasque feros, duroque Gelonos,
Aethiopumque undas, et Nilo conscia regna,
Infernosque lacus, loca nocte silentia late,
Scrutatque vices Superum; qui denique fando
Cuncta feret, magnoque volumine singula speret
Complecti, et molem tantarum evolvere rerum.
Non ita praecipitem, pelagoque immane ferentem
Nauta timet Boream, clamorosa ut voce loquentis
Quisque pavet, tanto vocis tonat ille fragore.*

TACITURNUS.

*Parvus at ille Cato, quo non praestantior alter.
Multa silet, nova multa licet sibi cognita soli
Iactitet, apta nigra medium ferrugine solem
Obrueret, atque imis exertere sedibus orcum:
Ipse suae consultor opis, nullius egenus
Mille animo versat curas, rerumque volutat
Eventus varios, et designatus amicos
Conventus hominum refugit, non ille per urbem
Errare, et tolos visus discurrere rivos.
At tenebras inter densa caligine caecas
Secretosque aditus penetralia caeca domorum
Vivit lucifugo defixus lumina vultu,
Tristis ad extremum stimulis agitur iniquis,
Et penitus rerum ambages, causasque latentes
Molitur servatque alta iam mente repostas.*

E. DE AZEVEDO.

in theca includendus sit, et haec in aqua sit submergenda. Haec industria usus Langley calorem solis ita dimensus ad apicem est, ut res eadem nec altis contigisse antea, nec aliquid desiderandum praesefere videatur. Nondum tamen quantum caloris a sole terra suscipiat, quantoque imbuatur ad unguem compertum est; nam difficile est adstruere et quot disperdantur in atmosphaeram radii, nec minus difficile est asquirere quantum caloris a se terrestres moles expellat.

De stellis modo dicendum esset, sed ea res est amplissima et iucundissima, quam nec hodierni spatia commentarii capere possunt, neque brevissimo audemus coarctare compendio, quasi lectores nostros exquisitis privaremus deliciis. Traducemus haec igitur alias, unde magnus, ut cum Tullio loquar, fructus erit in-creditaque sapienti.

M. LANI.

NOTAE IN INSULA CERTA EFFUSIONES. (1)

Circa montem Baglione Triadis aliquid spirat grave et molle, quod Pompeianis nostris ad Vesuvium; et ad Baglione, et Hieropotamos hunc montem praeterque populo frequentes effusiones habet. Haec quoque Vesuvio mons Cereus, et ad Vesuvium, inquam, quod Sarni montem, et Vesuvium, et mare, in quod

FABULAE SELECTAE FONTANI

ADRIANUS RAPT. GERAUD. LATINE REDDITAE

PRIMUM EDITIONIS A. M. 1800. XAV. 1800.

LXXIV. — LEO AD EULUM PROPECTURUS.

Grandia coepit leo meditare (nam bella parabat)
Concilium ducibus prodidit omne suis.
Mittunt, qui conscribant ubicunque colones,
Aliae vultus decem milibus officia.
Undique conveniunt qui, regis iussu sequentes,
Dixit, quique suo belligere voluit.
Tum leo: « Portabit turres elephantus et arma,
Turmas mole gravi contoret oppositas.
Urui, et capienda sit urbs, in moenia scandet;
Puellis haec tendere, vulpis erit.
Sine, acerrime affigere callida motus,
Hocum delinquit altibus atque iocis.»
Tum quidam: « Dimitte pigros - proponis - ascellos,
Et lepores, parido pectore molle genus.»
« Haec faciam - rex inquit - et his sua munia servo;
Si dantur, aces non mihi iusta foret.
Noster erit tibicen, cui vox immanis, asellus;
Curatorum peraget gens leporina vices.»
Rex capiens, avino qui derrat cuncta sagaci,
Civibus e minimis commoda certa capit.
Dignocet; quamvis sit quilibet aptus ad artes.
Nisi tibi, si sapias, utilitate caret.

LXXV. — URSUS ET DUO SOCI.

Cum duo concordas socii nil acrius haberent,
Mercatoris (erat pallio) tecta petunt:
« Viane - rogant - urui vellus mercarier; urui
Quem capiemus (agros nam populatur adhuc);
Urui cui pellis castissima, perrua nullis
Frigoribus, lucri fons tibi conspicui?»

rivus influit, referant. Ruina praeceps, at irreparabilis, regium palatium subvertit: bellico ne furore? an fortuito incendio? an terrae motu quatiente? - Ignoramus; attamen subversa sunt omnia, quae nunc quingentis ab hinc annis supra tria annorum millia revocantur ad lucem, omni ferme ornata suppellectili, qua tunc instruebantur. Aedificium, qua parte latet, integrum ferme est, murumque praebet quadratis molibus conditum, cui fenestra in medio, et offert aulam alabastrinis circa sedilibus, et parietibus alabastrinis insignem. Porticum pro fronte habet, habet scalam, qua ad superiora, aperta fortasse solaria, ascensus esset, unde late prospectus, immo et, ad latera portae, duo lapidea sunt candelabra, arduae basi imposita, et in superiore disco, lucernis proximo, affabre sculpta. Haec, quasi dicemus externa, quibus coniectura est, aedificium istud, arci regali Phaeostos proximum, aestimandum esse regiam villam, rusticationi, deliciisque addictum palatium.

At quae interius visenda manent coniecturam in certitudinem mutant, fortasse et in evidentiam, qua sartum tectumque sit quid regium, et quidem opulentissimum esse praemanibus. Interiores parietes gypso illitae durissimo picturas circumstantium collum, camporumque reddant, quibus et scimus nos hodie qualia olim illa habitabantur, ornabantur, et olim princeps, qui domi aederet, imagine suavissimarum rerum, quae trans parietes erant, non careret. Florida prata, asperae, praeruptae rupes, venationum

Non proprias sic Mopsus oves laudabat, ut ursum
Magnificis verbis laudat uterque suum.
Namque suum dicunt, tradendum luce sequenti;
Quae sanctae tamen foedera praeda negat.
Pacto iam pretio, loca mox silvestria bini
Lustrant; sponte viros venditus ursus adit.
Fulmine conspiceres velut ictos; cassa fuere
Pacta, nec est pellem ponere iussa fera.
E sociis unus subit alta cacumina fagi;
Incubuit nuda cornuus alter humo.
Sternitur haud secus ex grave marmor inersque, nec
[auram

Naribus e pressis elicit ille levem.
Audierat, modo sint immota nec atra ducant,
Urui obiectis parcere corporibus.
Sic ludit pecudem, quae bis tamen ungue revolvit
Corpus, et explorat naris utrasque fores.
Tum: « Cedamus - ait - foetens patet esse cadaver.»
Dixit, et in montes ad sua lustra redit.
Mox primum sublimis adit collega, stupetque,
Hunc, nisi terrores, nil tolerasse mali:
« Dic, ursina - rogat - quo pellis abiit? Et auri
Quae secreta tuas credidit urui hians?»
« Credidit hoc - prostratus ait -: Ne vellera vendas
Urui, ni solidam ceperis ante feram.»

LXXVI. — LEO ET VENATOR.

Venator, verbis quam factis fortior, acrem
Perdiderat, mater cui generosa, canem.
Hunc ratus in vasto tumultum ventre leonis,
Rustica tecta, furens, opilionis adit:
« Dic - ait - infamem qua quaeram parte latronem?
Mox iram faxo sentiat ille meam.»
Cui pastor: « Montem rides hunc vertice celso?
Sedem fixit ibi bellua fulva suam.
Huic agnum soleo viz ortis ferre calendis,
Sicque mihi semper, quo libet ire, licet.»
Dixerat haec, rugire leo cum coepit, eoque
Festinare, minans vox ubi personuit.
Garrulus at fugiens heros: « O Iupiter - inquit -
Da mihi, quo lateam tutus ab hoste, locum!»

simulacra. Hic felinum animal phasidae avi appropinquat, lentum, insidians, arrectis auribus, oculis in praedam inhians, intentum; illic lepus perneciter per media prata fugax; inter olearum ramos femina lateribus tenuis apparet, induta veste plurimis acu scripta coloribus. Lateritia vasa rara quidem; at, veluti illa Abydensia, lapidea sunt nonnulla, nec ineleganti indole dolata, striisque sulcata, neque ab illo diversa, quod doctus vir Evans in pictura quadam Gnosica reperiit a puero detentum. Magna etiam amphora aeneae reperta, non tamen conflata igne, sed variis confecta lamnis clavo assutis; tum eodem ex metallo serrae, tripodes, asciae, scalpra, quae in summa erant ut marmora, trabesque aptarentur, tum disci, sive patinae. Numquid hoc, in quo versantur fossores, potius quam regiae domus pars nobilissima, erat emporium fabrilibus laboribus destinatum, aut officina quaedam opificum, aut quum lapsa restaurare coeperant, nova pestis fato tenacissimo tentantes et facientes absumpsit? Atqui humanorum ossium reliquiae desunt, quamquam, tot delabentibus saeculis in cineres et coenum potuerunt converti. Tempore Mycenaeo gemmas caelare ad sigilla in pretio erat; opifex quidem etsi calybeia cuspidis, et acu et contrito vitro minime uteretur; attamen patientia et arte opus eximia Pallade absolvebat, quibus et porphyreticus lapis et iaspis, etsi durissimi, parere dociles debuissent. Sigillum cretae apponebatur, atque hoc signabantur arcae, in quibus pretiosa quaeque recon-

Fortia se produnt haec vere pectora, quae nec
Discrimen praesens exanimare queat.
Saepius audaci qui voce pericla remota
Spreverat, arripuit, cum subire, fugam.

LXXVII. — PHOEBUS ET BOREAS.

Apte munitum ventos adversus et imbres,
Forte viatorem Sol Boreasque rident.
Venerat Autumnus, cum Phoebus et Iris et atra
Succedunt uno saepe procella die.
Mensibus his dubiis (dubios dicere Latini)
Ad subitas ne cui penula desit aquas.
Spissa viatorem, panno confecta tenaci,
Manno dum vehitur, penula rite tegit.
Tum Boreas: « Homo se proximum censet abunde;
At nondum didicit, quam furialis ego.
Fibula nulla viri mea contra flamina stabit,
Ludibrium canibus pallia rapta dabo.
Res visu iucunda mihi, cui testis adesce
Et pugnae iudex, aemule Phoebe, velis.»
Phoebus ad haec: « Certamen, uter nostrum sit cuncti
Rapturus citius, quam gerit ille, togam.
Incipe tu: tempestates arcesse sonoras,
Horis conde tribus meque meumque iubar.»
Mox folles Boreas inflare, sinuque vapores
Addensare nigros: intumet instar utris.
Sibilat, immugit, Stygios ut paene tumultus
Immittat terris, inrechat oceano.
Immeritae passim navesque domusque laborant;
Unaque damnorum penula causa fuit.
Interea, minimam ne ventis praebeat ansam,
Vestem stringit eques, stringit utraque manu.
Fortius hancque premit, quo turbinis acius ira.
Exagitans lanam, colla sinusque pretit.
Finis ut advenit nimbis, en luce serena
Plenior apparet Phoebus et igne pio.
Igne rirum foret algentem; mox ille calescit,
Sudat; ne sudet, iam levat ipse togam.
Sic Phoebus ricit, totis nec viribus usus;
Sic ris blanda potest, quod violenta nequit.

(Ad proximum numerum).

CONSTANTINI PISONI

MAGNA OFFICINA
CANDELIS VAPORE CONFICIENDIS

ab anno MDCCCIII constituta

ROMAE IN ITALIA

Corso Vittorio Emanuele 127-129

et Via de' Sediari 1, 2, 3

nuperrime

in stabili mercium ostentu Lutetiae Parisiorum constituto

aureum nomisma retulit,

eiusque possessor equestri dignitate est exornatus,

fide sic addita

praestantissimum hoc esse de re Italicum opificium..

Cereas faculas ad noctem comparat templis et familiis necessarias, plurimorum iudicio, qui per orbem universum eas acquisive-

Lumen de Noctis in Casa

runt, ex omni parte perfectas, quippe quae parsimoniam cum vivida luce, cum salubritate et munditie apprime coniungant.

Involucra habentur ad 50, 25, 12, 6 faculas apta.

Vitrea ad faculas minimo pretio veneunt.

Ad publica solemnia faculae peculiares suppeditantur.

Res per omnes orbis regiones nullo tabentium impendio exportantur.

PER ORBEM

SUPERIORI itineri meo quum finem imponerem, maxima in spe eram commorandi apud Moore, americanum illum virum, qui machinam ad aërem frigidum quandoque procurandum invenit, ut otium tot laborum parumper ac tranquille arriperem. Vana aedepol spes! Neque illic, inter blandientes zephyros, malorum requies; quin etiam, nescio quo adverso fato, cumulari haec videbantur. Haud equidem nugas ago; vix enim constiteram, cum ex urbe Neo-Eboraco gravis nuntiatur: piletum, quod Roosevelt, foederatarum civitatum praesidem, vehebat, currui electrica virtute acto occurrisset, viatores, ipsumque virum clarissimum, in terram deiecerat, eorumque unum Craig nomine, praesidis custodiae addictum, morte mulcatum.

Neque id satis; iam enim acceperam kal. Septembr. apud Chicaginem vaporitrahā eius-

que curruum seriem, terribili vortice intortam, in terrae hiatum esse impulsam, flammās ingentes eortas, homines tres periisse, viginti turpiter ac mortifere fuisse vulneratos. Sequenti die ad Berry alios curruos vapore impulsos a ferreis axibus devios iisse magna hominum clade; ad Jersey denique similes luctus defleri.

Sed tamen quid haec commemoro, laevia sane, si ad ea comparo, quae in Martinica insula acciderunt? Martinicamne insulam dicam? An exstat adhuc? IX kal. Septembr. terrae motus ingens terram illam iterum quassat iterumque, dum Pelée mons, inter fragores horrendos, flammās lapidesque ignitos rursus atque continenter eructat, lamque intra septem dies oppida Morne-Rouge et Bonion in cinerem redegit. Nulla mora: insulae pars quae septem spectat triones suae sorti relinquitur; agri optime culti deserti fiunt; miseri incolae alio ef-

fugium exquirunt. Vae tibi insulae sane diris devotae!

Americam itaque deseram, non vero ut, ad frigus quaerendum, antiquissimum quem vocant continentem petam; ibi enim quoque terrae motus immanes, quorum alter in Kasbek montis vertice glaciatae moles decussit: hae viginta et ultra vicos praecipites eduxerunt, peregrinis frequentissimos, quorum plerique demissi fractique in frustula paene redacti sunt.

Neque Russiae viam ingrediar ad Niznedievizk pergens; aliorum enim vis, mense Augusto nondum exacto, « thermometer » ad glaciei signum usque adduxit. Nimis profecto; atqui in medio virtus. Haec igitur erit causa, quod Pernier, exploratorem Canadensem, haud sequar in itinere, quod sibi proposuit ad arcticum polum, automobilibus quos dicunt curribus usus.

Malo aerostatum videre, quem War Office Barton machinatori extruendum commisit, maximum qui huc usque fuerit, eumque ductoris arbitrio gubernandum; eique auguror ne tristissimum idem contingat quod italis militibus Mandelae ad Tibur castrensibus exercitationibus addictis. Aer enim ad aerovagos globos inflatos, improvise inflammatus, labrum rupit quo continebatur, globum incendio delevit, ac foede ad ruinam tirores quatuordecim traxit.

Melius vero in domunculam meam revertar, ubi curis alienus ac parvo contentus, quod Deus largitus est, vitae per orbem errabundae atque miseris omnibus tantum obnoxiae valedicam;... dummodo ne Victor collega, officium suum minime resumens, me ad opus, molestum quidem, insuper adducat.

FORPEX.

COLLECTIONES VARIAE ET NUMERAE

VARIA

Domus ex amiantho.

Plurima in amiantho haberi quis negat, si ea vis rei est, quae consumentibus omnia flammis una victrix resistat? Atqui est alia praecleara, qua scilicet ex illo textae bacteriae, bacillia, microbii, pestibusque generis huius sexcentis imperviae telae sint. Et est aliud; nam quum amianthea materies impenetrabilis frigori et calori sit, tentorium, tabernaculum, tectum, paries, domus semper eodem aere fruuntur, sibilent contra circaque Aquilones, vel debacchantur ignes caniculares. Hinc imperialis bellicarum rerum germanicus administer supremus cum societate Asbest Gummicerke Alfred Calmon amburghensi pactionem solemniter fecit, qua tot domus brevi daret ex amiantho, quot pedum in quadro 22,000 superficiem obtinerent, quum in oppidum Wreachen Imperator cohortes peditum nonnullas mittere decreverit.

Ioci.

Argumentum pro ovis.

Qua de causa sorbilia ova voci faveant haec a medico sententia est, qui Apollinea arte cantanti in theatro feminae opitulabatur: - Age, doctor, - mulier quarebat; - qua de causa mollia ova ante cantum sumpta voci favent?

Gravis vir: - Ex congenita illis virtute, o domina; gallina enim statim atque ovum ediderit cantu perstreptit et exclamationibus omnia implet suis. Sic tu ubi ovum absorbueris, gallinae indolem induis, et...

Explicatio numeris referta omnibus visa utriusque est.

P. d. V.

QUESTIONES INTER SOCIOS PROPOSITAE.

De quibusdam animalium vocibus
apud Latinos et Italos.

SARPENTUM mihi occurrit quantum cognitioni linguarum sit adlaturus auctor, — Gellius ille alter, vel Varro, — qui e dialectis illis rusticis, adhuc vulgi ore in Italia audiendis, verba illa collegerit, quae ad voces animalium et avium exprimendas vel hodie in usu sint. Notissimum enim omnibus est plurima verba, quibus antiqua et nobilis origo, ex urbanorum loquela cessasse: quae tamen ruri, apud infantes, ut cum poeta loquar, adhuc vita superstitis et pristino vigore fruuntur. Quamobrem equidem dolore afficior reputans brevi futurum ut locutiones tot, simplicitatem et elegantiam prae se ferentes, saeculo uno vel altero progrediente, ad mortem destinatae videantur.

Magis crediderim, nequicquam Angliae partes habitantem vix intelligere posse quae locutus esset civis Londiniensis: hodie nemo est qui non ephemeridas perlegat, nemo qui cum advenis non fere quotidie colloquatur; denique pauci sunt qui nondum ex ephebis egressi, ludi magistrum alienum audierint. Credo autem apud alias gentes, inter quas Italiam libenter numeraverim, vel hodie dialectorum (ut aiunt) magnam copiam esse, ex quibus posse fieri credam verba quaedam adhuc superesse animalium voces experimentis, atque successu perpetuo ex ipso sermone oriunda. Nulli qui litteris latinis studet ignotum esse arbitror poema illud quod « Philomelae » nomine inscribitur, Ovidio perperam adtributum, hodie autem rectius poetae cuiusdam saeculi senioris adscriptum. In quo carmine legimus « parrum » per noctem omnem « tinnipare » solere; unde coger quaerere quanam avis esset « parrus » ille (an bubo?), qui tinniparescit: tum etiam quaerendum videtur an vox illa « tinnipare » vel hodie apud Italiae dialectos supersit. Simili modo dicitur aeredula « rurilare », « punitare », perdix « cacabare », anser « gracitare », anas « tritinire », cyane « drenare », accipiter « pipare », milvus « hpire », gallus « cuscurre », hirundo « trisare ». Multa alia eiusmodi notavit incertus Philomelae auctor: alia vero eiusmodi glossaria de animalium vocibus addidit doctus ille Burmannus Secundus in libro, cui titulus: *Anthologia veterum Latinorum Epigrammatum et Poematum, sive Catalecta Poetarum Latinorum* (Amstelodami MDCCCXXXIII).

Plurimum quoque naturalis historiae cognitioni attulerit, si quis scriptor italicus curam sibi imposuerit animalia illa atque illas aves describendi, quae iam antiquis temporibus in Italia nascebantur, quo scilicet cognoscere liceat quanam ferarum genera recentius extincta sint: neque minus iuverit cognitum habere quanam animalia, quae aves in peninsulam italicam, post Christum natum, illatae sint, inter quorum numerum animalium credo referendum esse « rattum » (murem Ponticum), felleum (« cattum »; nam veteres quidem viverra quadam pro catto utebantur) et cuniculum: quem quidem ex Hispania in Italiam migrasse constat; sed velim scire quo tempore.

Liverpoliae.

HERBERTUS A. STRONG.

ANNALES

Convivales ioci — Mauritanorum seditiones
— Russicae res in Europa et in Asia — Americana bella civilia.

IN summa quiete, in tanto pacis desiderio cui omnium in Europa populorum animi intendunt, classica his diebus alte de improvviso resonare, Pelletan, navalium rerum in Gallia administer, cecinit, qui in Corsica insula primum, deinde in Africa ad Carthaginem hanc ipsam civitatem ad exsuscitationem novam invitavit in Anglos, in Germanos, in Italos. Ad contionem advocati — castra inter epulas erant — milites properantes, frequentissimi accurrunt, plansque et clamore pugnam imperatorem se quocumque sequuturos per pocula vino redundantia solemniter iurant. Nulla mora; copiae omni bellico apparatu instruuntur; iamque acies in eo sunt ut ad certam victoriam proficiscantur cum Thraso ille alter tantum in eloquentiae suae motibus existere quae bello paranda creduntur, facile declarat, seque eadem prorsus ac reliquos omnes in Europa viros, quibus magnus est usus tractandae rei publicae de pace universa sentire, hanc summopere expetere, hanc humani generis se amantissimum pro viribus curaturum. Exercitus itaque dimissus, ne uno quidem proelio debellato...

Euhoe! Euhoe! semper mihi sententia fuit ne convivia nimia publicis administris compararentur! Nonne videtis quanam haec possint iocari?

Foran Pelletana cogitatio ad commenta illa tracta est ex nunciis, quae a proximo Mauritanorum litore vulgabantur: Kabiles, ob regis sui actiones ad cultus progressum latius inclinat, in eius imperium coortos, legatos duos interfecisse, germanicum alterum, alterum gallicum, et Moquinez urbem obsidione cingere. Quid autem si scivisset Mac Lean scotum, qui inter primas Mauritani exercitus militat Angliam de improvviso petiisse, indeque plures coniecisse illum sub tutelae ac defensionis specie praepollentes circa Marrakesh loca Anglos cives suos constituere voluisse?

Sed iam fortunae suae gallicum rhetorem linquamus, ut quae in Russia accidunt brevi prosequamur. En in tenebris scelus aliud, idque ad Vladikaokao in Visonki praefectum patratum. Qui cum in suo cubiculo aperta fenestra staret, sclopeti ictu petitus obiit. Haec dum Nicolaus Caesar sollicitudinem suam in agricolis iterat, dumque novam de athenais legem, liberalem satis, edicit, quippe quae discipulorum rationes coetui ex doctoribus ipsisque discipulis electo diudicandas, simulque consociationis iura concedenda aut neganda eidem committit.

Interea Russorum legatio Pekini in urbe constituta certiores omnes gentes facit se de prima protectione e Mandchouria provincia iuxta constituta agere; quod ad cogitandum inducit res in melius apud Sinas vertere.

Non idem profecto dicendum de rerum vicissitudine inter bellantes inferioris Americae civitates. Quamvis enim Castro ille Venezuelae rei praeses pro certo affirmet rebelles

eorumque duces Mendoza et Riviera esse devictos et ad opum infirmitatem plane redactos, constat eundem Castro ad litus cum tribus hominum millibus profectum, Matos imperatorem magnis itineribus ad Caracas procedere, ubi annona carior quotidie fit, resque in summum discrimen in dies adducitur.

E Columbia nunciatur futurum ut bellum proxime Nicaraguae civibus inferatur ob auxilia Zelaya duci in Columbiano civili bello praestita.

De Haitiana denique republica notitiae omnino desunt ex quo civilis pro tempore administratio ob internas dissensiones navibus exterarum gentium ad fines appulsum impedit.

PROPOPLICOLA.

PUBLICI PER ORBEM COETUS

LEGIBUS FERENDIS

In Argentina republica lex de divortio a mulierum coetu relecta est.

In Batavia popularium oratorum sessiones Vilhelmae reginae oratione XVI kal. Oct. resumptae. Subsequenti die Linden ad externos administer confirmavit cum ceteris Europae civitatibus amicitiam immutatam manere, nullo tamen peculiari foedere lecta.

In Iaponia nova lex de electionibus lata, populares legatos ad trecentos septuaginta sex usque adducens, suum periculum fecit. Exitus iis qui imperiale gubernium summis viribus procurant contra liberales qui dicuntur favorabiles cessit.

In Peruviana reipublicae senatu cum consiliorum suffragia ad trutinam revocarentur magni tumultus exorti, eoque violentiae processum est, ut patres duo interempti pluresque vulnerati excesserint.

SCRIBA.

AENIGMATA

I.

Usurpat primum cum e multis seligit unum,
Sed vitat flectens verba latina puer.
At facile irriguo reliquum tibi crescit in horto
Et gratam mensam sufficit arte coqui.
Horrebant totum muros cum cingeret hostis
Cives; nam flammis templa domosque dabat.

II.

Consona trina datur: lege quamque suo ordine,
Illis particulam, tempus quae denotat, adde;
Prodibit nulli res simplicitate secunda.

C. LODOLX.

Ex sociis, qui utriusque aenigmatis interpretationem ad commentarii moderatorem miserint intra duos menses, unus, sortitus, gratis accipiet opus, cui titulus:

LEONIS XIII P. M.

NATALE PRAECONIUM

AUCTORE

ALSINIO PHANESTO.

Aenigma an. V, n. XV propositum his respondet:
Poli-do-rus.

Id rite solutum miserunt:
Lud. De Rubels, Iguvio. — Petr. Garrone, Pezzana ad Vercellas. — F. Arnori, Mediolano. — H. A. Strong, Liverpool. — Ad. Huse, Grybovia. — Fr. Sallares Sch. Piar., Sabadella. — C. Perazzi, Mangalore in Indis. — V. Hertel, Mendhusio. — Alois. Cappelli, Senis. — Collegium Scholarum Piarum Stellae. — Iul. Sernatinger, Dresda. — E. Burg, Argentorato. Sortitus est praemium

PETRUS GARRONE,

ad quem missum est PETRI ANGELINI opus, cui titulus

LOLLIUS

SIVE

DE PROVECTA LATINITATE.

Sponsor: IOANNES BAPTISTA CIAMPI, iurisperitus.

ROMAE — Ex officina Paeis Phil. Caggiani.